

РОЗСЛІДУВАЧ

РОЗСЛІДУВАЧ

[Чиновники](#) [Депутати](#) [Прокурори](#) [Судді](#) [Силовики](#) [Олігархи](#) [Бізнесмени](#) [Корупція](#) [Конфлікти](#) [Події](#) [Війна](#)

Інвалідність як привілей: Хмельницькі прокурори через суд борються за право вважатися «хворими»

12 травня 2026 р., 22:24

687 0

Інвалідність як привілей: Хмельницькі прокурори через суд борються за право вважатися «хворими»

Справа хмельницьких «прокурорів-інвалідів», що почалася з мільйонів готівки в ліжку Тетяни Крупи, отримала неочікуваний судовий сиквел. Виявилось, що для повернення статусу «непрацездатного» не обов'язково мати медичні показники — достатньо знайти помилку в супровідному листі від ДБР.

Поки МОЗ звітує про очищення системи, понад три десятки хмельницьких прокурорів пішли у контрнатуп на окружний адмінсуд, зазначає видання [NGL.media](#). Результат вражає: процедурні зачіпки та «заочні» перевірки стали для прокурорів золотим квитком назад до пільг, спецпенсій та імунітету від мобілізації.

Минулого року Україною прокотилась хвиля перевірок працівників правоохоронних та інших державних органів, які отримують пенсії з інвалідності. Виявилось, що майже половина рішень про встановлення інвалідності [була](#) необґрунтованою. Масові

перевірки тривають і досі, а почались вони з виявлення великого відсотку прокурорів з інвалідністю саме у Хмельницькій області. Після перевірок більшості прокурорам інвалідність скасували.

Журналісти [NGL.media](#) виявили, що хмельницькі прокурори успішно скасовують результати перевірок у місцевому суді. Більше 30 тамтешніх прокурорів подали до суду і більше половини з них уже отримали позитивні рішення та повернули собі інвалідність.

Що відбулось і що виявили?

Затримання у жовтні 2024 року керівниці Хмельницького обласного МСЕК [Тетяни Крупи](#) спровокувало скандал, який вийшов далеко за межі Хмельниччини. Вона виявилася казково багатою – лише під час обшуків оперативники БЕБ знайшли у її кабінеті і квартирі майже 6 млн доларів готівкою, а ще десятки об'єктів нерухомості у Києві та Львові, в Іспанії, Австрії і Туреччині у власності її родини, мільйони доларів на закордонних рахунках, елітні автомобілі тощо.

Ці знахідки очікувано породили припущення, що основним джерелом таких доходів Тетяни Крупи стала її діяльність на посаді керівниці обласного МСЕК. Найбільш очевидна стаття «доходів» на цій посаді – хабарі за встановлення групи інвалідності, що передбачає суттєві соціальні виплати.

Невдовзі журналіст Юрій Бутусов опублікував поіменний [список](#) з 50 місцевих прокурорів, яким МСЕК під керівництвом Крупи встановила інвалідність II групи. За кілька днів Офіс генпрокурора [підтвердив](#), що у майже 30% прокурорів Хмельницької області мають інвалідність – це аномально високий показник порівняно з іншими регіонами.

Хмельницька обласна прокуратура

Реакцією на цю інформацію стало [рішення](#) РНБО про масові перевірки по усіх країні прокурорів та інших держслужбовців з інвалідністю. В результаті цих перевірок, як [звітувало](#) ДБР у серпні минулого року, були скасовані понад 800 рішень МСЕК про встановлення групи інвалідності.

Особливо прискіпливо перевіряли працівників прокуратури Хмельницької області. У відповіді на запит [NGL.media](#) Міністерство охорони здоров'я [повідомило](#), що інвалідність скасували 33 прокурорам і ще 23 змінили групу інвалідності. Ці перевірки ще не завершені.

Десятки прокурорів повертають собі інвалідність через суд

Перевірку обґрунтованості рішень МСЕК проводить Український державний НДІ медико-соціальних проблем інвалідності, розташований у Дніпрі. Усі прокурори, статус інвалідності яких викликав сумніви, мали пройти там обстеження.

Проте не всі погодились на перевірку. Наприклад, прокурор Хмельницької обласної прокуратури Олександр Терлецький, який мав безтермінову інвалідність II групи, не поїхав до Дніпра. Як наслідок, йому автоматично скасували інвалідність та [звільнили](#) з посади. Зараз він намагається [повернутись](#) на роботу через суд і [поновити](#) II групу інвалідності.

Що таке інвалідність II групи?

Другу групу інвалідності [встановлюють](#), якщо людина має хронічні хвороби, наслідки травм чи виражені обмеження, які суттєво ускладнюють життя. Наприклад, якщо в людини повністю ампутована нога і немає можливості встановити протез, їй точно дадуть II групу. Але якщо людина має протез, то це, скоріш за все, підпадає під III групу. Відсутня легеня може стати підставою для II групи, якщо діагностована гіпертензія другої легені. Якщо ж друга легеня здорова – скоріш за все, їй дадуть III групу.

Загалом кожен випадок експертні комісії (ЕКОПФО) мають розглядати індивідуально і приймати рішення зважаючи на те, наскільки сильно стан здоров'я впливає на функціонування людини у побуті. Основні критерії – це самообслуговування, мобільність, спілкування, контроль поведінки, навчання та можливість працювати. Для II групи характерні значні обмеження однієї або кількох з цих категорій.

Загалом з 78 хмельницьких прокурорів, які підпали під перевірку, інвалідність [скасували](#) 33-м. МОЗ не розголошує їхні імена, проте проаналізувавши поіменний «[список Бутусова](#)» з 50 прізвищ прокурорів, NGL.media виявили, що 32 з них уже оскаржили ці рішення у Хмельницькому окружному адміністративному суді.

18 прокурорів уже отримали позитивне рішення суду, тобто повернули собі групу інвалідності. І лише у п'яти випадках суд підтвердив законність рішення спеціалізованого НДІ, який скасував інвалідність.

Чому прокурорам залежить на статусі інвалідності? Справа у тому, що у випадку інвалідності I або II групи вони, окрім зарплати, [отримують](#) ще й пенсію в розмірі 60% суми місячного окладу. Базовий оклад прокурора окружної прокуратури зараз [складає](#) 52,5 тис. грн, тож пенсія з інвалідності сягатиме майже 30 тис. грн. Щоправда, існує [обмеження](#) на пенсії, які не мають перевищувати 10 прожиткових мінімумів для осіб, що втратили працездатність; цього року – це 25 950 грн.

Також, як і інші громадяни з інвалідністю, прокурори мають пільги. Їх набагато складніше звільнити, перевести на іншу посаду, вони мають довшу відпустку. А у разі скорочення у них буде більше шансів не втратити роботу. Окрім того, у випадку звільнення з прокуратури інвалідність може забезпечити від мобілізації.

Чому судді ставали на сторону прокурорів?

Важливо розуміти, що адміністративний суд, який скасовував рішення про перевірку статусу інвалідності, не може оцінювати медичні стани і перевіряти діагнози. Тож судді звертали увагу виключно на процедурні порушення: чи була законна підстава для перевірки, чи повідомили прокурора про перегляд належним чином, чи провели йому повне медичне обстеження тощо. Саме через процесуальні порушення Український державний НДІ медико-соціальних проблем інвалідності і програвав позови.

У більшості випадків прокурори довели, що документ, на основі якого НДІ ініціював перевірки – лист ДБР або НАБУ – не є законним процесуальним документом. Це означає, що експертна комісія інституту не мала права навіть розпочинати перевірку прокурорів.

«Листи НАБУ чи ДБР не є процесуальним рішенням в розумінні Кримінального процесуального кодексу України, а тому у відповідача були відсутні підстави для проведення перевірки обґрунтованості рішення МСЕК на підставі вказаних документів [...] Дії відповідача щодо проведенню перегляду рішення МСЕК суперечать приписам Положення про експертні команди з оцінювання повсякденного функціонування особи та Порядку проведення оцінювання повсякденного функціонування особи», – вказано у типовому [рішенні](#) Хмельницького окружного адміністративного суду.

Прокурори підтверджують, що скористались процедурними порушення, щоб скасувати рішення перевірок.

«Я поїхав за першим викликом у Дніпро, де перебував майже два тижні. Мені підтвердили всі діагнози і далі прийняли відповідне рішення – встановили інший вид групи [змінити з II групи інвалідності на III], – пояснює NGL.media прокурор Хмельницької обласної прокуратури Олександр Мартинюк. – Я подав позов не тому, що не згідний, що мені встановили третю групу... Коли мені встановлювали II групу, були одні порядки, зараз все змінилось... Вони це зробили з порушенням самого положення, процедури, тому я вирішив оскаржити цю дію. І думаю, що я правий, і суд першої інстанції [задовольнив](#) мій позов».

Ще однією підставою для скасування рішень Українського державного НДІ медико-соціальних проблем інвалідності було те, що їх приймали заочно.

«Я приїжджав у Дніпро з власної ініціативи. Вони відмовили в перегляді і сказали, що вже прийняли це рішення. Заочно. Тому я і оскаржую», – сказав NGL.media прокурор Олексій Луговий.

ДУ «Український державний науково-дослідний інститут медико-соціальних проблем інвалідності» МОЗ, де Олександр Луговий та його колеги проходили верифікацію інвалідності

У випадку з Луговим, експерти [визначили](#), що патологія нервової та серцево-судинної системи «обмежує його життєдіяльність у легкому ступені», відповідно, він не підлягає під інвалідність II групи, яку він отримав у 2024 році у МСЕК за керівництва Тетяни Крупи. Однак суддя Хмельницького окружного адмінсуду Ярослав Драновський задовольнив позов прокурора і повернув йому інвалідність. Зараз Інститут [намагається](#) оскаржити це рішення в апеляції.

У кількох випадках Український державний НДІ медико-соціальних проблем інвалідності [скасував](#) рішення про інвалідність, яка уже втратила чинність. Ще кільком прокурорам вдалось оскаржити рішення про скасування інвалідності через суперечливі рішення експертів та помилки у документах.

Наприклад, у справі прокурора Олега Шпака з парезом стопи виявилось, що у 2020 році той самий НДІ вже проводив перевірку обґрунтованості рішення МСЕК і не знайшов тоді жодних порушень. А от у 2025 році рішення МСЕК визнали необґрунтованим і змінили йому другу групу інвалідності на легшу третю. Суддя Вадім Матуцак вирішив, що ці два рішення суперечать один одному і [скасував](#) останнє.

Чому інститут програвав у судах?

Усі перевірки інвалідності здійснюються на підставі [рішення](#) РНБО від жовтня 2024 року. У ньому рішенні прописані стислі терміни для перевірок рішень МСЕК. Тож цілком ймовірно, що поспіх став причиною деяких процедурних помилок, чим прокурори скористалися у суді.

«Процедура встановлення інвалідності зазнала істотних змін, вона складна, нормативна база не узгоджена, немає системного зв'язку, є прогалини. [Рішення РНБО](#), яке стало формальним приводом для перегляду [інвалідності], діє від жовтня 2024 року. Відповідно вказівка силовикам “прозвітувати у місячний строк про вжиті заходи” і їх хаотичне вдавання діяльності наклалась на незнання нових процедур, відтак помилки можливі. З описаного в судових рішеннях, ці помилки дуже грубі: повторне проведення перегляду, невиклик/неповідомлення особі. Ці вимоги в порядку прописані чітко, щоб їх не дотримались, потрібно було хотіти їх не дотриматись», – пояснює NGL.media юристка, яка спеціалізується в адміністративному праві.

Окрім того, раніше представники НДІ послідовно ігнорували судові засідання і не надавали докази для підсилення своєї позиції. Проте ця ситуація трохи змінилась навесні 2026 року, коли Хмельницький окружний адмінсуд почав виносити перші рішення на користь НДІ, а не прокурорів.

Наразі таких рішень є лише п'ять. У позовах прокурори вказували на ті ж самі процедурні помилки, що й їхні колеги раніше. Однак у цих справах НДІ медико-соціальних проблем інвалідності був активним у судових процесах, надавав пояснення та відстоював свою правоту. Зокрема, юристам [вдалось](#) переконати суд, що інститут мав підстави для перевірок, бо вони проводились у межах кримінальної справи.

Також у десяти програних справах НДІ [оскаржив](#) рішення судів в апеляції, що покаже певну зацікавленість у результаті – і, можливо, свідчить про початок більш активної правової позиції.

У юридичному відділі НДІ медико-соціальних проблем інвалідності розповіли NGL.media, що сумна статистика з адміністративними позовами склалась через реорганізацію самого інституту та відсутність ресурсів для роботи з великою кількістю судових справ.

«У жовтні 2024 року нам [передали](#) повноваження центральної МСЕК, а з 1 січня [2025 року] [запустився](#) центр оцінювання повсякденного функціонування особи. Була створена нова система, яка ніколи не працювала у нашій установі. Потрібен був час, щоб пройти цю турбулентність і зрозуміти, як з цим працювати», – каже керівник відділу правового забезпечення інституту Олександр Довженко.

Раніше Довженко був єдиним юристом в установі. Зараз, з його слів, створили відділ, куди додатково найняли юристів, і інститут став частіше вигравати судові справи. Аналіз NGL.media підтверджує цю тенденцію: усі п'ять справ, де прокурорам не вдалося поновити інвалідність, Хмельницький окружний адмінсуд прийняв нещодавно, навесні 2026 року. Але не все так однозначно, бо і за цей період в інституту є програти [справи](#).

На кінець варто наголосити, що серед працівників прокуратури є ті, чий стан здоров'я справді дозволяв отримати інвалідність. Ідея перевірити висновки як Хмельницької МСЕК, так і інших потенційно корумпованих комісій, і полягала у тому, щоб підтвердити статус тим, хто його потребує, і скасувати його тим, хто отримував виплати і пільги від держави необґрунтовано.

Теоретично НДІ медико-соціальних проблем інвалідності міг би повторити перевірки тим прокурорам, яким він програв суд, але вже з дотриманням усіх процедурних вимог. Або ж бути активнішим у судових засіданнях – як показують перші успішні [приклади](#), це справді важливо.

Авторка: [Катерина Родак](#), інфографіка [Максим Піхо](#), обкладинка [Вікторія Демчук](#)

Джерело: [NGL.media](#)

[Віктор Савчук](#)

Головний редактор

Очолює редакцію та визначає редакційну стратегію. Понад 20 років у журналістиці, спеціалізується на розслідуваннях у сфері влади та бізнесу.

[Сторінка для друку](#)

Теги: [Луговий Олександр](#), [Фіктивна інвалідність](#), [Крупа Тетяна](#), [Хмельницька обласна прокуратура](#), [Прокурори](#), [МСЕК](#), [фіктивні послуги](#)

Читайте по темі:

[Прокурор Анатолій Ковальчук відкупився донатом ЗСУ і отримав умовний вирок](#)

[Фіктивна інвалідність за 15 тисяч доларів: на Волині викрили схему з лікарями](#)

[Свій серед чужих: як батьки головного прокурора Києва Сергія Ходаківського поєднують життя в РФ та активи в Україні](#)

[Прокурор зі Слов'янська Фалендиш, який служить у ЗСУ, придбав Infiniti QX55 за ціною, значно нижчою за ринкову](#)

[Елітна нерухомість через родичів і “безкоштовні” активи: Голова Київського апеляційного суду Ярослав Головачов захищає інтернет від розслідувань про свої розкішні статки](#)

[Porsche, новобудова і “подарунки в пакетах”: як родина прокурорів Коркунів зібрала люксові активи під прикриттям декларацій](#)

[Суддя проти інтернету: як Ярослав Головачов після розслідування про майно родини намагається зачистити згадки про свої](#)

[статки і походження активів](#)

[1,5 мільйона у Кисві та 1,1 мільйона у Чернігові: прокурор Дейнека задекларував рекордні зарплати](#)

[Кінець «прокурорської пенсії»: Альону Середу звільнили через ухилення від перевірки її інвалідності](#)

[Мати-пенсіонерка та два новенькі Volkswagen: як харківський прокурор Орлов оновив автопарк на 2,6 мільйона гривень](#)

Коментарі: